

1. VEILEDER TIL KURSHOLDER

a) Innledning og begrunnelse for valg av tema

I møte med mottaksansatte har vi fått flere signaler på at retursamtalen er problematisk. Det er i og for seg ikke merkelig siden påminning om retur "angriper" asylsøkernes intense håp om å få et positivt svar. Med denne modulen blir vi bedt om å gi barn og unge i alderen 12 til 18 år et realistisk bilde av mulighetene. Vi skal samtidig lede dem inn på en prosess hvor de makter å tenke på et fremtidig liv etter et negativt svar. Dessuten skal returperspektivet ha sin gjennomtenkte plass i de andre modulene også. Alt dette krever avanserte ferdigheter i kommunikasjon, og selv om dere er godt forberedt er dere avhengig av at døren hos mottakerne av budskapet i alle fall er på gløtt. Er døren stengt, kommer dere ingen vei ved å hamre løs.

Vi har gitt dere det råd at dere gjennomfører modulen uten improviseringer, og at dere gjentar hovedpunktene slik som de står i manus. Likevel oppfordrer vi dere til å være våkne for spesielle sekvenser som lukker døren og tenke igjennom om de skulle komme på et annet tidspunkt i formidlingen. Et viktig psykologisk punkt, slik vi ser det, er at dere i denne prosessen ikke angriper selve håpet. Det innebærer at dere anerkjenner ønsket som ligger bak flukten, men at dere har plikt til å være ærlige når det gjelder den faktiske flyktningpolitikken. Dette innebærer at de får en forstått versjon av politikken som skal legge hovedvekten på beskyttelse, og hvorfor politikerne sier at Norge ikke kan ha en flyktningpolitikk som er mye åpnere enn den de andre landene har.

Og så kommer selve kunststykket i formidlingen: at dere er glad i dem, triste sammen med dem, og at hjemvendings samtalen er en del av at dere vil dem vel. Dere vil at de skal få det best mulig etter at de har måttet forlate Norge. Mottaksansatte har formidlet til oss at de går for dette, samtidig er det vanskelig fordi sympatien fra dem ofte blir tolket som en styrking av sannsynligheten for et positivt utfall.

Her er virkeligheten dere skal bevege der innen: I 2010 fikk ca. halvparten av asylsøkere som kom til Norge avslag på sin asylsøknad. Årsaken til den store prosenten med avslag henger sammen med at myndighetene må vurdere hvem som har reelt behov for beskyttelse og dermed rett til

asyl. De som ikke har det, plikter å forlate landet. Norske myndigheter er opptatt av å beskytte asylinstituttet. I tillegg kommer politiske hensyn som dreier seg om hvor mange vi kan håndtere, og at flyktningpolitikken vår må ligge nær opp til den europeiske for å unngå uhåndterbare strømmer av asylsøkere. På denne bakgrunn blir det viktig at de som ikke har behov for beskyttelse returnerer frivillig. Om nødvendig skjer det med tvang. Det er viktig å tenke igjennom faren for at de unge får en bedre forstått versjon enn deres foreldre. Det kan ha uheldige virkninger innad i familien. Det betyr selvsagt ikke at de unge skal bli dårligere forberedt, men at retursamtalene med de unge må være i samsvar med informasjonen som gis til foreldrene.

b) Mål

Bidra til å realitetsorientere ungdommene.

c) Barnekonvensjonen

Art. 12, 22, 39, 42

I denne modulen skal barnekonvensjonens artikkel 12 vektlegges:

Å SI SIN MENING OG BLI HØRT
Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det, og barnets meninger skal tillegges vekt.

d) Tema

- Tidsperspektiv: Fortid – nåtid - framtid
- Dialog med foreldre
- Asylpolitikken, UNHCR
- Konsekvenser av avslag: plikten til å forlate Norge, det frivillige returprogrammet (IOM), tvungen retur, utsatt iverksettelse, uttransportering
- Forberedelse til retur, brudd og kontinuitet i relasjoner og kontakter
- Bosetting (ev reetablering/reintegrering) i hjemland
- Fokus på kvalifisering

- Skyldfølelse, ansvarfølelse, tap av ære/status
- Bevissthet rundt ulike fremtidsscenarier

2. GJENNOMFØRING

a) Tidsbruk og innhold i arbeidsøkten

Modulen foreslås i en økt på 1,5 – 2 timer.

De som har fått avslag og endelig avslag, bør få en vanlig retursamtale i henhold til RS 2010 – 148 "Krav om Returarbeid i ordinære mottak". Det er viktig at denne blir tilpasset deres alder. Mal for denne type samtale ligger på UDI.no. For de enslige mindreårige kan det være hensiktsmessig å gjennomføre en mer inngående samtale om retur i forbindelse med gjennomføring av Individuell Kartleggingsplan (IKP). Her finnes allerede gode spørsmål.

Innhold:

- Ord for dagen
- Forelesning med innlagte diskusjonsoppgaver (PP)

c) Diskusjonsoppgaver

Be ungdommene sitte i grupper og diskutere i 15 minutter hva de mener er larest å gjøre dersom de får endelig avslag. Diskusjonsoppgaver er lagt inn i manus i bokser.

3. FORSLAG TIL METODEBRUK

- Gruppeinformasjon, maks 3 språkgrupper
- Dilemma som grunnlag for diskusjon i gruppen (vedlegg 10)
- Dialogspillet (vedlegg 12 og 14). Legg gjerne til flere påstander
- Ta opp igjen diskusjonen om hva ungdommene eventuelt ønsker å gjøre i hjemlandet, og hvordan de kan bruke det de har lært her i Norge i hjemlandet? Hvilke kurs skulle man ønske seg før man eventuelt returnerer til hjemlandet? Tanker om hva man ønsker å bidra med i hjemlandet.
- Samtalegrupper i samarbeid med relevante eksterne aktører. Viktig å diskutere skyldfølelse, ansvarfølelse, tap av ære/status.
- www.earth.google.com/ Inneholder satellittbilder, der man, for eksempel, kan finne bosted/hus i hjemlandet. Dette kan være utgangspunkt for dialog.
- En film om retur er under produksjon og vil bli ferdigstilt i løpet av 2011. Denne er godt egnet til bruk i denne modulen.
- Se forslag til flere metoder under vedlegg bakerst i permen (vedlegg 9 - 20).

3. FORSLAG TIL SAMARBEIDSPARTNERE

Invitere NGO'er, for eksempel Den Norske Helsingforskomité, Norsk Fredssenter etc. Mottaket kan invitere IOM til å holde informasjon for gruppen. Det er viktig å være i dialog med IOM i forkant for å forklare hvem som skal informeres, slik at de kan tilpasse informasjonen til gruppen. Inviter BIP (Business Innovation Programs).

5. AKTUELLE EKSURSJONER

Se forslag til samarbeidspartnere

6. HENVISNING TIL SUPPLERENDE MATERIELL

Eksisterende filmer om retur, vise deler for diskusjon:

- «Gjenfunnet hjem. En film om Somaliland» er en reise gjennom byer og bygder i Somaliland. Filmen består i hovedsak av portrettintervjuer med ulike personer som alle er aktive i arbeidet med å gjenoppbygge landet. Flere av de tidligere flyktningene som er med i filmen, har vært bosatt i Norge.
- "Et annet Irak". Film om Nord Irak. Filmen "Et annet Irak" består i hovedsak av intervjuer med irakere som har returnert og etablert en ny tilværelse i hjemlandet. I tillegg er representanter for myndighetene, noen organisasjoner og den norske stiftelsen Business Innovation Programs (BIP) presentert i filmen.

Filmen er distribuert til samtlige asylmottak og driftsoperatører i tillegg til en del andre samarbeidspartnere. Filmen finnes i en lang og en kort versjon, på norsk, sorani (kurdisk) og arabisk.

7. NETTADRESSER OG SUPPLERENDE MATERIELL

- Temahefte om tilbakevendingsperspektivet i Introduksjonsprogrammet <http://www.imdi.no/Documents/BrosjyrerHefterHaandbok/Temahefte20.pdf>
- Fakta ark om Reintegreringsstøtte v/UDI: <http://www.udi.no/Global/upload/Publikasjoner/Reintegreringsstøtte-faktaark-norsk.pdf>
- International Organization for Migration www.iom.no

MANUS til "Retur"

ORD FOR DAGEN

Det er lett å gi gode nyheter. Det vil vi gjerne. Vi tror at de som har som jobb å ringe til folk og si at de har vunnet en million i Lotto har en veldig hyggelig oppgave. Helt annerledes er det hvis du er doktor og forbereder deg på å fortelle din pasient at han eller hun har en veldig alvorlig sykdom. Mens du og din familie venter på svar på søknaden om opphold i Norge, føler du kanskje at du er midt i mellom de to situasjonene. Du og familien din håper selvsagt på gode nyheter og at dere får det svaret dere ønsker og håper på.

Samtidig er det en stor mulighet for at svaret blir negativt. I denne delen av kurset skal vi snakke om retur, det vil si om de som ikke får opphold og som derfor må reise tilbake. Det er selvsagt et svært vanskelig tema fordi det betyr alt for dere.

En positiv melding vi kan gi deg med en gang, er at avgjørelsen om opphold eller ikke, den ligner ikke på Lotto i det hele tatt. I Lotto er det helt tilfeldig hvem som vinner 100.000 kroner. Når det gjelder spørsmålet om opphold eller retur, er det kanskje halvparten av familiene i ditt mottak som får opphold. Og det er slett ikke tilfeldig. Det skjønner du etter hvert godt fordi vi skal snakke om opphold eller retur mange ganger på dette kurset.

Det er to gode grunner til at vi har kurs om dette. For det første ville det være å lure dere hvis vi ikke informerte dere skikkelig. Dere tenker mye, dere har mange spørsmål, og dere har krav på å bli opplyst. For det andre er det flere norske lover som skriver at vi har plikt til å opplyse barn om saker som gjelder dem. Returspørsmålet er absolutt en sak som gjelder dere. Etter norsk lov skulle også foreldrene opplyse om og diskutere retur med dere. Vi forstår godt at foreldre synes det er vanskelig, særlig fordi de ikke har noen klare svar å gi. De vil derfor spare dere barna for mer usikkerhet enn dere allerede har opplevd. Vi i mottaket kan ikke gi dere svaret. Vi vet ikke alt det UDI vet, og vi vet ikke hvordan de tenker om situasjonen til deg og din familie. Det vi skal snakke om, er de regler som Norge og mange land i Europa er blitt enige om at vi skal følge når noen flykter hit.

Til kursholder:

Vi har valgt å vinkle teksten mot familie og barn. For å slippe å si det forvirrende "du/dere" veksler vi mellom å si "dere" og "familien din". Det innebærer at teksten må tilpasses når den blir presentert for enslige mindreårige.

PP 1 - OMTRENT HALVPARTEN AV ASYLSØKERNE FÅR AVSLAG

Alle som reiser ut av sitt hjemland for å søke opphold i et annet land, er nødt til vite om reglene i det nye landet. Norge har regler for hvem som har

rett til beskyttelse (asyl), og hvem som må vende hjem. De reglene heter flyktningpolitikk. Det vet du allerede. Noen får et sterkt håp om opphold når de blir kjent med reglene, noen får et svakt håp. Det vil si at du må ta imot informasjon om den norske virkeligheten. Vi tror ikke at det er bra å ha et håp som er på null dersom du og din familie har gode muligheter.

PP 2 - BARN SKAL BLI HØRT

I Barnekonvensjonens artikkel 12 står det mye om barns rett til å bli hørt i saker som gjelder dem. Det betyr at de norske myndighetene som skal avgjøre opphold for deg og familien din, må høre din historie og dine meninger før de tar en beslutning om opphold eller avslag. Snakk med advokaten dere har og med de i mottaket om hvordan det dere ønsker å si kan bli hørt av myndighetene. Dere har rett til å bli hørt, men det er ingen tvang. Dere kan velge å la være å si noe.

PP 3 - DERE HADDE GODE GRUNNER TIL Å KOMME TIL NORGE

Det er ingen av dem som har flyktet fra sitt hjemland, og som nå befinner seg i mottak, som har gjort det uten grunn. Det er likevel forskjeller både på det de forteller i asylsøknaden når det gjelder situasjonen på hjemstedet. Noen kommer fra svært dramatiske hendelser i hjemlandet, mens andre flykter fra fattigdom og nød og ønsker å skaffe en bedre framtid for seg selv og sin familie. For mange er hensynet til barna et sterkt motiv. Totalbilde av asylsøkere til Norge varierer over tid. Vi som arbeider i mottak forstår at det kan være vanskelig å tenke på retur, det vil si at de som får avslag må reise tilbake til hjemlandet. Håpe kan ingen ta fra dere, det eier dere selv, men det er vår plikt å opplyse dere om den norske virkeligheten.

PP 4 - HER OG NÅ

Vi som jobber på mottak, har fått denne viktige oppgaven fra UDI å snakke med dere om retur. Nå bor dere på mottak, og dere håper på positivt svar på søknaden om beskyttelse. Verken du eller vi vet hva svaret kommer til å bli. Det som er viktig her og nå, er at du må gjøre deg kjent med tanken på at du kan få avslag og må dra hjem. Det vi skal snakke mye om i dag er nettopp det; hva skjer dersom du får avslag? Hva kan du gjøre? Hva er lurt å gjøre? Hva bør du ikke gjøre? Det er viktig at de som er her med familien, snakker om dette med

mor og far. Du som er kommet alene til Norge, kan snakke med de ansatte eller hjelpevergen om dette. Vi vet det er vanskelig, men det er viktig. Vi MÅ snakke om retur fordi vi vet at ca. halvparten av de som kommer hit, får avslag på søknaden sin. Kanskje tenker du akkurat nå: Hvorfor er det viktig, er det ikke bedre å skyve alt fra seg og ta sjokket hvis det kommer? Vårt svar får du nå.

PP 5 - FRAMTID

Det er viktig å tenke på framtida – vi har alle ønsker og planer for framtida. Vi vet at det ikke alltid er slik at framtida blir som vi håper. Det vi snakker med deg om nå, kan sammenlignes med det å legge ut på en lang kjøretur. Da er det viktig å ha i tankene at veien videre kan bli stengt, og at du må snu og kjøre tilbake. Det er derfor det er viktig å forberede seg på det. For da kan du tenke på hva du kan få med deg på tilbakereisen. Du kan lære mye nyttig mens du venter. Du kan få venner som du kan ha kontakt med, venner som vil besøke deg dersom det blir bedre i hjemlandet ditt. Tenk på at alt du lærer nå, har du med deg i bagasjerommet når du kjører tilbake.

PP 6 - OM Å LA VÆRE Å SNAKKE

Det hjelper ofte å snakke om det som er vanskelig. Mange unge i mottak har fortalt oss at alle tankene om det å vende hjem, bare går i ring. De prøver å la være å snakke om det, men da tenker de enda mer på det. Og det har de rett i sier forskerne: hvis vi prøver å trenge bort alle tanker om noe vanskelig, kommer de tilbake med dobbel kraft. Derfor hjelper det å snakke om det vanskelige. Og en ting til: dersom du bare tenker alene uten å dele

tankene med noen, kommer det ingen nye tanker inn. Det er ofte vanskelig å snakke med foreldre om retur. Noen på mottaket kan hjelpe deg med det, fordi dere unge trenger å vite hva mamma og pappa tenker underveis mens dere venter. Det kan være vanskelig for foreldre å gjøre det alene, fordi de ikke vet hva de skal si, og ikke alle er vant til å snakke direkte til barna sine om slike vanskelige spørsmål. Egentlig har de plikt til å informere dere, men det kan være de trenger hjelp til det.

Oppgave 1

Hva tenker familien din om at dere/du kanskje må dra tilbake?

Oppgave 2

En professor sa til alle studentene i salen at de i to minutter ikke skulle tenke på en hvit elefant. Alle prøvde å la være, men det eneste de klarte å tenke på, det var en hvit elefant. Prøv dere også, to minutter fra nå.

Den professoren som vi snakket om, var han som fant ut at jo mer vi prøver å la være å tenke på noe, jo mer tenker vi på det!

PP 7 - NORSK ASYLPOLITIKK

Vi vil først si noe om den norske asylpolitikken. Etter hvert som dere kan følge bedre med i den norske diskusjonen om asylpolitikken, vil dere oppdage at det er mange meninger. Det kan virke veldig forvirrende.

Norge har oppdaget at de landene som ble strenge i asylpolitikken, de fikk færre asylsøkere. De landene som var åpne for flere asylsøkere og ble kalt snille, de fikk mange flere. Derfor kom landene sammen for å lage like regler. En av reglene de laget var at de asylsøkerne som fikk avslag søknad om asyl i ett land, ikke kunne flykte videre til et "snillere" land og søke asyl også der. Hvis de gjør det skal de sendes tilbake til det første landet de søkte asyl i. Denne regelen heter Dublin II -forordningen.

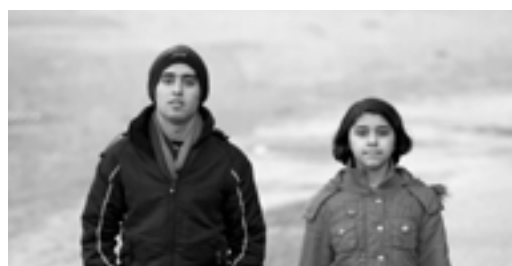
Mens dere er i mottaket undersøker myndighetene asylsøknaden deres. Enten får dere avslag, eller så får dere opphold. Som dere allerede vet, kan dere klage på avslaget, og da blir dere værende i landet mens dere venter på nytt svar. Det kan ta tid. Til slutt kommer det endelige svaret. Når noen får endelig avslag, betyr det at Norge mener

at hjemstedet eller hjemlandet er trygt nok. De sier til de med endelig avslag at dere trenger ikke beskyttelse.

For asylsøkere som har fått endelig avslag, finnes det en organisasjon som heter IOM (International Organization for Migration) som kan hjelpe dere/deg. De hjelper asylsøkere som har fått avslag med organisering og penger til hjemreisen. Det heter hjelp til bosetting i hjemlandet.

PP 8 - KONSEKVENSER AV AVSLAG

Å få avslag på søknaden om beskyttelse betyr at norske myndigheter mener at forholdene i ditt hjemland er trygge nok til at du kan returnere. Den europeiske asylpolitikken tar utgangspunkt i at de aller fleste vil ha det best i sitt eget hjemland, dersom det ikke er krig eller risiko for brudd på

menneskerettigheter som forfølgelse og tortur. Når vi vet at over halvparten av alle som søker om beskyttelse, får avslag, er det viktig at dere allerede nå begynner å tenke på praktiske ting dersom dere får et endelig avslag.

1. I Norge finnes det lover om rettsikkerhet som gjør at alle som får avslag fra UDI på søknad om beskyttelse kan klage til et annet organ som kalles for UNE. Det er sjelden at UNE fatter et annet vedtak enn det UDI allerede har gjort.
2. Ved endelig avslag vil du få begrensede rettigheter, det vil si at du (kun de over 18 år) vil få trekk i basisutbetalingene. Ved gjennomført 250 timer norsk vil de som er over 15 år ikke få fortsette på skolen. De som har jobbet, vil miste den midlertidige arbeidstillatelsen.
3. Alle med endelig avslag må forlate landet/ reise hjem. Når UDI gir avslag plikter man som asylsøker egentlig å forlate landet, men pga av at lovene gir rett til å klage på et vedtak til UNE og man får samtidig lov til å være i landet inntil UNE har behandlet klagen. Det er mulig å søke om frivillig assistert retur før UNE har behandlet saken ferdig. Mens man venter på hjemreisen må man flytte til et retursenter. På retursetrene er det sterkt fokus på returarbeid og kvalifiseringsprosjekter. Kvalifisering betyr at man får mulighet til å gå på kurs for å lære noe man kan få bruk for når man kommer hjem.
4. Etter endelig avslag, finnes det bare to muligheter, frivillig/assistert retur eller tvungen retur.

PP 9 - FRIVILLIG ASSISTERT RETUR

Frivillig assistert retur (VARP) betyr at familien har tatt valget om å dra hjem når dere har fått avslag på søknad om beskyttelse (asyl). Velger familien/ du frivillig assistert retur, vil dere få hjelp av den norske stat til å returnere. Norske myndigheter betaler for reisen, og en organisasjon som heter International Organization for Migration vil hjelpe dere. Mottaket kan hjelpe dere til å søke IOM om assistert frivillig retur.

IOM tilbyr assistanse for asylsøkere som ønsker å reise tilbake til sitt hjemland eller utlendinger uten en gyldig oppholdstillatelse i Norge. Det betyr at

du kan få hjelp med organisering av og penger til hjemreise, enten før søknaden om beskyttelse er ferdig behandlet, eller etter avslag på søknaden. I tillegg vil du kunne få penger til reintegrering i hjemlandet. Det betyr at du kan få noe hjelp til å etablere seg på nytt i hjemlandet. Hvor mye hjelp en får, avhenger litt av hvilket land en returnerer til.

Det IOM kan gjøre for deg er:

- Gi deg informasjon og rådgivning om frivillig retur med IOM.
- Hjelp til med å skaffe reisedokumenter.
- Planlegging av hjemreisen.
- Transport i Norge, flybillett til hjemlandet og transport i hjemlandet.
- Hjelp på flyplassen ved avgang, i transitt og ved ankomst.
- Begrenset oppfølging i hjemlandet, hvis ønskelig og nødvendig.

I tillegg til dette er det for noen land spesial avtaler hvor IOM i samarbeid med andre organisasjoner følger mer opp nå en først har ankommet hjemlandet som for eksempel informasjon og råd om hjelp til å finne seg tilrette igjen på hjemstedet, noen kan få tilbud om kurs for hvordan starte sin egen bedrift, informasjon om internasjonale- og frivillige organisasjoner og FN programmet som du kan få hjelp fra, du kan få tilbud om midlertidig overnatting når du ankommer hjemlandet før du skal dra videre til hjemstedet ditt, og videre transport til hjemstedet. Alt dette er informasjon som du får vite mer om når du/din familie har fått kontakt med IOM med en søknad om frivillig assistert retur. (Viktig at mottaket oppdaterer informasjonen slik at de stemmer overens med de ulike retur programmene som IOM har på det aktuelle tidspunkt).

Frivillig assistert retur med IOM gir forutsigbarhet for den enkelte med hensyn til reisetidspunkt. Dere vil få tid til å ta avskjed med mottaket, de andre beboerne og ansatte, lærere, klassekamerater, de dere er sammen med på fritiden, på fotball-laget eller en fritidsklubb. Det vil bli tid til å ordne praktiske detaljer som å få attester på kurs dere har deltatt på, få dokumentasjon på skolegang, helsejournaler og tid til å pakke ned eiendelene

deres og si farvel til mottaket.

Ved frivillig assistert retur med IOMs program får dere ikke gjeld til den norske stat for utgifter til uttransportering. Personer som reiser hjem med IOMs program reiser anonymt, dvs. at hjemlandets myndigheter ikke blir informert om at de som reiser har søkt beskyttelse (asyl) i Norge.

Det som er fordelen med å returnere frivillig er at det er du/familien din som har bestemt det. Det er ikke andre som har tvunget dere. Det vil føles bedre for alle. Du trenger ikke være redd for hva som skal skje da du/dere vil få hjelp hele veien. Det vil ikke være noen usikkerhet for hva som skal komme til og skje. Du/dere vil få en reiserute og pass vil du/dere får når dere kommer til Gardermoen Lufthavn. Det er du/dere som har kontrollen og ikke politiet som ved tvungen retur. Pengene dere kan få dersom dere reiser frivillig med IOM, heter reintegreringsstøtte. (her må mottaket oppdatere seg på gjeldende beløp de kan endres gå inn på www.UDI.no eller www.IOM.no)

Til kursholderne:

Informasjon til afghanere om prosjekt IRRANA (prosjektstart var 26.april 2006) Faktaark på norsk, dari og pashto ligger på UDIs hjemmesider. Se også Fakta ark om Reintegreringsstøtte på UDI sine sider.

Informasjon om Business Innovation Programs (BIP), www.bips.no. Programmet er for irakere som skal returnere til Nord-Irak.

PP 10 - TVUNGEN RETUR

Dersom dere sier nei til å reise frivillig, er det politiet som har ansvar for å sende dere ut av landet. Politiet kommer og henter dere på mottaket, og dere blir tatt med til hjemlandet med følge av politiet. Dette innebærer at dere ikke kan komme tilbake til Norge før etter 3 – 5 år. Hva er konsekvensene med å reise med tvungen retur:

- Mye usikkerhet, dere vet ikke når politiet kommer og henter dere.
- Uniformert politi vil følge dere på flyet
- Det vil være synlig at politiet er sammen med dere.
- De som jobber på flyet vil vite at dere er asylsøkere som skal sendes hjem.
- Myndighetene i ditt hjemland vil informeres om din hjemkomst.
- Dere må selv betale for reisen.
- Hvis dere ikke har penger til å betale, vil dette være penger dere skylder Norge.
- Når dere kommer hjem, vil du og din familie bli overlevert til myndighetene.

Gå i grupper og diskuter:

Hvilke råd ville du gitt en venn som har fått avslag på søknaden om asyl i Norge?

PP 11 - FORBEREDELSE TIL RETUR

Det å tenke og forberede seg til å returnere til hjemlandet er ikke lett, og for mange kan det ta lang tid å venne seg til tanken. Vi sier at det er en lang prosess. Derfor har vi valgt å forberede dere allerede nå.

Vi vet at mange barn og unge har fått venner i mottaket og på skolen der de har gått. Du kan tenke på nå hvordan du skal ta avskjed med dem hvis du må reise hjem. Kanskje det aller viktigste, er om du og familien kan fortsette å ha kontakt med gode venner i Norge etter at dere har forlatt landet.

De fleste temaer vi har tatt opp i denne sammenhengen, har handlet om å være forberedt på retur til hjemlandet. Nå mot slutten har vi tatt opp helt konkret det å planlegge en avskjed med Norge. Det handler om å forberede tankene på hjemreise og hjemkomst. Det er viktig at dere opprettholder kontakt med slekt, familie og venner, og at dere forbereder dere på at dere kanskje må reise hjem slik at dere har noen å reise hjem til.

Diskusjonsoppgave:

Hva tror dere at det er viktig å tenke over og vite noe om dersom dere skal vende tilbake?

Diskuter i gruppe og sett opp en liste på 5 punkter

PP 12 - FOKUS PÅ KVALIFISERING

Når du kommer til et annet land, lærer du mye nytt. Du vil for eksempel lære nye språk, nye måter å løse problemer og konflikter på, dere får delta i nye aktiviteter, og dere vil lære et nytt land med ulik tradisjon og kultur å kjenne. Dette er viktig kunnskap. All denne kunnskapen vil dere få med dere uansett om deres fremtid er i Norge eller i deres hjemland.

Derfor gir vi det råd at du snakker med de i mottaket, med lærerne dine og med foreldrene dine, om alt det nye du lært mens du var her i landet. Hvis du tenker på det allerede nå, kan du velge å få med deg så mye nyttig som mulig. Vi kan gi deg et tips med en gang om noe du alltid vil trenge: Bli god i engelsk!

Oppgave:

Skriv ned på et blankt ark hva du har lært til nå og hva du ønsker å lære mer om i den tiden du er i Norge. Kan du i tillegg si noe om hvordan du kan få brukt for denne kunnskapen når du kommer hjem?

Oppgave helt til slutt:

Hva kan fremtiden bringe? Hvordan få best mulig utbytte av tiden i Norge uansett hva svaret på søknaden om beskyttelse måtte bli?

Modul 4 - Retur

PowerPoint 0

Omtrent halv parten av asylsøkere får avslag

PowerPoint 1

Staten skal sikre barn tilgang til informasjon fra et mangfold av nasjonale og internasjonale kilder. Staten skal beskytte barna mot skadelig informasjon.

PowerPoint 2

Hvorfor flukt?

PowerPoint 3

Her og nå

PowerPoint 4

Framtid ?

PowerPoint 5

Snakk

PowerPoint 6

Norsk asylpolitikk

PowerPoint 7

Konsekvenser av endelig avslag

PowerPoint 8

Frivillig retur

PowerPoint 9

Tvungen retur

PowerPoint 10

Forberedelse til retur

PowerPoint 11

Fokus på kvalifisering

PowerPoint 12